

Sadržaj

Tema broja:
Hrvatska kabina u EU

Novosti iz HDKP-a

Pogled izvana

Jeste li znali?

1

Riječ uredništva

Drage kolegice i kolege, konferencijsko prevođenje nije nov pojam, ali za njega se možda nikad do sada nije zanimao tako širok krug ljudi. U velikoj su mjeri tome pridonijeli pristupni pregovori RH za EU, akreditacijski ispiti za prevođenje u europskim institucijama koji su prvi put održani 2005., kao i pokretanje poslijediplomskih studija konferencijskog prevođenja prije nekoliko godina. HDKP želi, kao i do sada, doprinijeti boljem razumijevanju konferencijskog prevođenja u hrvatskom i europskom kontekstu. Rezultat toga je i Bilten koji namjeravamo izdavati dva puta godišnje i u svakom broju obrađivati neku od tema relevantnih za struku. U prvom broju bavimo se konferencijskim prevođenjem u institucijama EU. Tema broja donosi informacije o tome kako funkcionira prevođenje u institucijama EU, tko su konferencijski prevoditelji koji povremeno ili privremeno tamo rade te kakvo mjesto u sustavu zauzima hrvatski jezik. U našim stalnim rubrikama saznat ćete što ima nova u radu Hrvatskog društva konferencijskih prevoditelja te što o struci misle i kako je vide korisnici usluga konferencijskog prevođenja ili sami prevoditelji. Cilj nam je informirati prevoditelje i ostale zainteresirane o struci te povezati prevoditeljsku zajednicu razmjenom iskustava i zanimljivim crticama iz prevoditeljskog života. Javite nam se s prijedlozima i pomozite da ostvarimo taj cilj!

HRVATSKI PREVODITELJI U EUROPSKOJ UNIJI

Napisala Marija Maras

Politika višejezičnosti Europske unije i pravo na vlastiti jezik znači da građani Europe ne moraju u Bruxelles slati najbolje poznavatelje stranih jezika nego svoje najveće stručnjake, kako to stoji i u opisu aktivnosti Glavne uprave za konferencijsko prevođenje¹. Kako bi to načelo funkcioniralo i kako bi se svi mogli razumjeti, institucije

1 http://ec.europa.eu/dgs/scic/about-dg-interpretation/index_en.htm

Fotograf: Marija Maras

EU-a uspostavile su sustav u kojem raspolažu prevoditeljima za sve službene jezike Europske unije, kao i za sve jezike koji se mogu pojaviti kao radni jezici na njihovim sastancima u Bruxellesu, Luxembourg, nekoj zemlji članici, kandidatkinji, državi pristupnici ili negdje drugdje. Nakon ulaska Hrvatske u punopravno članstvo, hrvatski jezik postat će 24. službeni jezik Europske unije. Hrvatski konferencijski prevoditelji mogu se nadati povećanju opsega posla, ali znanje jezika i vladanje metodom konferencijskog prevođenja nisu sami po sebi ulaznica u prevoditeljsku kabinu europskih institucija.

Što je akreditacijski ispit?

Konferencijski prevoditelji koji rade za institucije mogu biti u njima stalno zaposleni ili vanjski suradnici koji se zahvaljujući položenom akreditacijskom ispitu nalaze na zajedničkom popisu akreditiranih konferencijskih prevoditelja prevoditeljskih službi institucija EU-a: Europske komisije (Glavna uprava za usmeno prevođenje - DG Interpretation ili SCIC), Europskog parlamenta (DG INTE) i Suda Europske unije. Te tri uprave zajednički organiziraju međuinstitucionalni akreditacijski ispit iz konferencijskog prevođenja (konsekutivnog i simultanog)².

2 Prijava za ispit i plan za ovu godinu: http://europa.eu/interpretation/accreditation_en.htm

Selekcija se provodi već kod pregleda prijave kandidata za ispit, a na ispit se pozivaju kandidati koji posjeduju jezičnu kombinaciju koja je institucijama zanimljiva i koji su završili studij konferencijskog prevođenja ili koji su završili neki drugi studij i posjeduju dokumentirano iskustvo konferencijskog prevođenja.

Kada je akreditacijski ispit prvi puta organiziran u Zagrebu, među pozvanim su kandidatima bili i oni koji imaju samo dva aktivna radna jezika (na primjer, hrvatski kao A i engleski kao B jezik). Danas veće šanse imaju oni koji u svojoj jezičnoj kombinaciji imaju više od dva jezika, primjerice hrvatski kao A jezik, engleski kao B jezik i francuski kao C jezik ili nekoliko C jezika, na primjer engleski, francuski i njemački. Budući da se na sastancima najviše govori engleski, poželjno ga je imati barem kao C jezik, a ako netko u svojoj jezičnoj kombinaciji ima francuski kao B jezik, vjerojatnost da će dobiti poziv da pristupi ispitu vrlo je velika³.

Kako izgleda akreditacijski ispit?

Budući da posao konferencijskog prevoditelja često sa sobom nosi visoku razinu stresa, svoje sposobnosti savladavanja stresa prevoditelj mora

3 Definiciju A jezika, B jezika i C jezika možete pronaći na: <http://www.simultano-prevodjenje.hr/hr/prevodjenje/pojmovnik.html>

Tema broja: Hrvatska kabina u EU

pokazati već na ispitu: prevodi se pred ispitnom komisijom koja se sastoji od desetak članova. Komisija ocjenjuje može li prevoditelj točno i potpuno prenijeti poruku govornika na jeziku na koji prevodi te je li u stanju uvjerljivo i tečno prevoditi pred auditorijem. Kolege prevoditelji drže govore u ulozi govornika: govor za konsekutivno prevođenje traje 6 minuta, a za simultano 10 minuta, i to za svaki jezični smjer koji se polaže. Na kraju se mora odgovoriti i na nekoliko pitanja o funkcioniranju Europske unije.

Teme govora koje se javljaju na ispitima raznolike su, ali ako osoba već radi kao konferencijski prevoditelj, prati zbivanja u svijetu, čita novine i zna što se događa u zemljama u kojima se govore jezici koje polaže, nema razloga za strah. Teme govora na mom ispitu bile su, primjerice, subvencije i uvoz junetine u Hrvatskoj, siromaštvo i rad humanitarnih organizacija, političke stranke i odaziv birača na izborima, nestanak šuma, tajni testovi očinstva u Njemačkoj (u to vrijeme vrlo aktualna tema o kojoj sam na njemačkoj televiziji gledala nekoliko emisija).

Što nakon položenog ispita?

Imena i podaci uspješnih kandidata unose se na zajednički popis akreditiranih prevoditelja koji vode prevoditeljske službe Europske komisije, Europskog parlamenta i Suda Europske unije. Akreditirani prevoditelji imaju pristup intranetu na kojem se nalazi popis konferencija

i sastanaka institucija EU-a na kojima rade konferencijski prevoditelji. Radni jezici, sastav prevoditeljskog tima, mjesto i vrijeme sastanka - sve to možete pronaći na intranetu zajedno s dnevnim redom i materijalima za pripremu.

Akreditirani konferencijski prevoditelji mogu na intranetu u svom web kalendaru označiti datume kada su slobodni. U slučaju potrebe za njihovom jezičnom kombinacijom, elektroničkom poštom dobivaju ponudu za opciju koju, ako su slobodni, prihvaćaju te rezerviraju tražene datume. Nekoliko tjedana prije same konferencije, opcija se potvrđuje i prevoditelj dobiva ugovor koji potpisuje elektroničkim putem.

Uvjeti rada

Uvjete rada s institucijama Europske unije dogovara Međunarodno udruženje konferencijskih prevoditelja (AIIC). Najvažniji je cilj osiguranje kvalitete prijevoda i preduvjeta za kvalitetan prijevod. U kabini uglavnom radi tim od tri prevoditelja. Stanka za ručak u trajanju od 90 minuta i radno vrijeme strogo se poštuju.

U Bruxellesu sam prvi put čula predsjedavajućeg kako upozorava sudionike da moraju požuriti s dnevnim redom, jer će isteći prevoditeljsko radno vrijeme („*We shall run out of interpreters' time*“). Nikada ne zaborave zahvaliti prevoditeljima na kraju sastanka, ali nikada ne zahvaljuju na odličnom prijevodu, jer se odličan

prijevod podrazumijeva i očekuje - prevoditelji su profesionalci i njihov je posao pružiti usluge kvalitetnog prijevoda. Sve materijale za pripremu dobivaju unaprijed, tehnika je besprijekorna, vidljivost i čujnost iz velikih ugrađenih kabina odlična. SCIC kontinuirano ulaže napore u informiranje govornika o tome da je bolje i za publiku ako govore iz glave umjesto da čitaju pisane govore. A znamo koliko je simultanim prevoditeljima važna dobra intonacija i tempo prirodnog govora!

Pripreme institucija EU-a za hrvatski jezik

Kako bi se omogućilo sudjelovanje hrvatskih stručnjaka u pregovorima bez obzira na znanje stranih jezika, institucije Europske unije još su 2005. godine stvorile preduvjete da hrvatski bude jedan od radnih jezika na sastancima s predstavnicima Republike Hrvatske.

U siječnju 2005. prvi je puta u Zagrebu organiziran akreditacijski ispit za hrvatske konferencijske prevoditelje. Cilj je bio osigurati dovoljan broj prevoditelja za *screening* i ostale faze pristupnog procesa te nakon njega. Takav ispit potom je održan još nekoliko puta, u Zagrebu ili Bruxellesu, pri čemu SCIC (djelomično) pokriva troškove puta.

SCIC je 2005. potaknuo i osnivanje jednogodišnjeg poslijediplomskog studija konferencijskog prevođenja u Zagrebu. Osim toga organizira

Dio prevoditeljskog tima koji je radio na Summitu EU održanom nakon svečanosti potpisivanja pristupnog ugovora RH Europskoj uniji. Među njima su i članovi HDKP-a koji su prevodili u HR kabini.

Tema broja: Hrvatska kabina u EU

tečajeve i potiče prevoditelje koji su stalno zaposleni u SCIC-u da dodaju nove jezike, pa je tako određeni broj prevoditelja iz drugih kabina počeo učiti hrvatski jezik kako bi s hrvatskog mogli prevoditi na neki drugi službeni jezik Europske unije koji je njima materinski.

Potrebe za hrvatskim konferencijskim prevoditeljima

Na zajedničkom popisu trenutačno ima oko 60 akreditiranih konferencijskih prevoditelja koji u svojoj jezičnoj kombinaciji imaju hrvatski kao A jezik.

Najveće potrebe za hrvatskim prevoditeljima do sada su postojale na početku pristupnog procesa - tijekom *screeninga*. U ostalim fazama pristupnog procesa tijekom samih pregovora i zatvaranja pojedinih poglavlja hrvatski jezik uglavnom nije bio predviđen kao radni jezik. Postojale su, međutim, i postoje konferencije i sastanci na koje institucije EU-a pozivaju hrvatske predstavnike i automatski organiziraju hrvatsku kabinu za simultano prevođenje, npr. sastanci zajedničkog parlamentarnog odbora ili sastanci programa Fiscalis.

Isto tako postoje i misije stručnjaka koji iz institucija ili agencija EU-a dolaze u Hrvatsku i za koje SCIC na zahtjev angažira akreditirane prevoditelje. Takve su, primjerice, misije stručnjaka iz Ureda za hranu i veterinarstvo (FVO) koji dolaze vidjeti kako funkcionira sustav na području zaštite dobrobiti životinja, sigurnosti hrane, kontrole higijene u objektima, itd.

Nakon završetka pristupnog procesa i potpisivanja pristupnog ugovora mnogi prevoditelji, i oni koji to žele postati, očekuju da dolazi razdoblje u kojem će biti više posla. U Bruxellesu će više raditi oni akreditirani konferencijski prevoditelji koji se onamo i presele, jer je faktor troška jedan od kriterija za angažman. Za poslove u Hrvatskoj prednost u odnosu na slobodnjake iz Bruxellesa imat će prevoditelji sa sjedištem u Hrvatskoj. U Europskom parlamentu prvi su puta zaposleni hrvatski konferencijski prevoditelji i postoji hrvatska kabina. SCIC će vjerojatno uskoro krenuti istim putem.

Razgovor s Marcom Benedettijem, ravnateljem Glavne uprave za usmeno prevođenje Europske komisije

„POŠALJITE U BRUXELLES NAJBOLJE STRUČNJAKE, A NE ONE KOJI NAJBOLJE GOVORE STRANE JEZIKE”

Marco Benedetti otvara konferenciju DG Interpretation-Universities.

„Za 30 centa građani Europe dobivaju 150 000 prevoditeljskih dana na godinu”

HDKP: Možete li nam reći što je to Glavna uprava za usmeno prevođenje, i općenito, kako je organizirano usmeno prevođenje u EU?

MB: Služba za usmeno prevođenje Europske komisije jedan je od temeljnih jamaca demokratskog sudjelovanja u radu europskih institucija. Naši prevoditelji pomažu delegatima kojima je to potrebno da razumiju druge i da drugi njih razumiju. Države članice na sastanke u EU mogu poslati najbolje stručnjake, a ne trebaju slati one koji najbolje govore strane jezike.

Glavna uprava za usmeno prevođenje (odnosno DG SCIC kako je nazivamo prema staroj kratici) zapošljava više od 600 konferencijskih prevoditelja i 250 administrativnih djelatnika te koristi usluge 3000 akreditiranih samostalnih konferencijskih prevoditelja sa zajedničkoga popisa kako bi mogla angažirati između 600 i 100 prevoditelja na oko 60 sastanaka na dan, i u Bruxellesu i izvan njega.

Radimo na do 23, a sada 24 jezika, uključujući i hrvatski, a redovito imamo sastanke na kojima se rabe i drugi jezici-arapski, kineski, japanski, ruski, da spomenem samo neke od njih. Sveukupno, to je oko 150 000 dana konferencijskog prevođenja na godinu. Trošak za građane EU je oko 0,29 eura na godinu, a ako uzmete u obzir sve službe za usmeno i pisano prevođenje u svim institucijama i tijelima EU, taj je trošak i dalje samo oko 2,50 eura na godinu po građaninu EU-cijena jednog kapučina.

HDKP: Što su obilježja dobrog prevoditelja?

MB: Kad odabiremo prevoditelje, tražimo prije svega kvalitetu. Dakako, prevoditelj mora znati jezike, ali ima i mnogo drugih vještina koje su iznimno važne: koncentracija, komunikacija, intuicija, znatiželja, solidno obrazovanje, da i ne spominjem sposobnost podnošenja stresa i zadržavanje mirnoće unatoč pritisku. Na kraju, mislim da je možda najvažnija osobna karakteristika ta da osoba uživa u svome poslu i u stvarnom uvidu u brojne situacije i događaje koji joj taj posao omogućava.

Tema broja: Hrvatska kabina u EU

HDKP: Zbog kojih se razloga prevoditelji odlučuju doći raditi u Bruxellesu?

MB: Bruxelles je privlačan grad. Nije to golema metropola, ali u njemu se ipak osjećaju brojni utjecaji različitih kultura i životnih stilova koji ovamo stižu i iz Europe i izvan nje. A zbog njegova položaja u samom središtu Europe, iz Bruxellesa se lako dolazi do drugih mjesta: za samo dva sata možete biti u središtu Pariza, Londona, Amsterdama ili Kölna, i to vlakom!

Što je još važnije, to je središte rada europskih institucija, dakako, uz Strasbourg i Luxembourg. Oko 80% sastanaka na kojima pružamo svoje usluge odvija se Bruxellesu. Pružajući usluge konferencijskoga prevođenja, pozornost poklanjamo troškovima i utjecaju na okoliš putovanja, pa prednost dajemo onim stalno zaposlenim i slobodnim prevoditeljima koji žive u Bruxellesu. U nekim slučajevima ipak moramo dopremiti prevoditelje iz drugih mjesta, ali jasno se vidi trend prema kojem slobodni prevoditelji koji imaju svoje sjedište u Bruxellesu za nas rade mnogo više dana od ostalih.

HDKP: Često čujemo mišljenja da je prevođenje sa i na toliko jezika preskupo, da se u prijevodu mnogo toga izgubi te da bi bilo bolje kad bi se svi delegati koristili samo dvama ili trima jezicima, ili čak samo jednom *linguom francom*. I u hrvatskim se novinama znaju naći komentari koji kažu da hrvatski nikada neće postati ravnopravan službeni jezik u EU. Što biste nam mogli reći o europskoj politici višejezičnosti?

MB: Unatoč brizi koju posvećujemo tome da pružimo najbolju moguću kvalitetu usluge na što financijski učinkovitiji način, povremeno se ipak čuju pritužbe da je prevođenje na sve te jezike preskupo, da mnogo toga bude „izgubljeno u prijevodu” i da bi delegatima bilo bolje da rabe tek nekoliko jezika. Dakako, da je išta od toga točno, EU bi odavno prestala rabiti prevoditelje. U praksi vidimo da

se na sastancima u EU upotrebljavaju sve moguće kombinacije jezika - od punog režima koji uključuje sve jezike kojima govore ministri na službenim sastancima Vijeća, do smanjenog broja jezika na sastancima radnih skupina Komisije, pa do sastanaka skupina državnih službenika koji se uopće ne prevode.

U mnogim slučajevima od nas se traži asimetrično prevođenje, što znači da možete govoriti svojim jezikom ali ne i slušati prijevod na taj jezik. Time se delegatima osigurava mogućnost da se u potpunosti izraze, a istodobno se ostvaruju uštede na prevoditeljima.

Izvor: arhiva SCIC-a

Odluka Vijeća donesena u svezi proširenja 2004.-2007. kojom se pojedinim državama članicama daje veća odgovornost za troškove usmenog prevođenja na njihove jezike dovela je do različitih reakcija. Neka izaslanstva inzistiraju da njihov jezik bude u uporabi na svim sastancima, a druga se zadovoljavaju različitim opsezima smanjenoga režima. Još ne možemo udovoljiti svim zahtjevima za neke od „novih” jezika, ali vrlo smo blizu toga cilja.

Tako će i hrvatski ući u tu mješavinu jezika u kojoj se sastojci određuju na temelju stvarnih potreba i želja pojedinih država članica. Kako bi neki jezik bio u uporabi na sastancima u EU, potrebno je ispuniti nekoliko uvjeta: trebamo dovoljno kvalitetnih konferencijskih prevoditelja (koji izobrazbu stječu u državama članicama), delegati iz dotične države članice trebaju govoriti svojim jezikom i zatražiti prijevod, proračun EU treba namijeniti sredstva za provedbu politike višejezičnosti i za dovoljan broj dvorana za sastanke s dovoljnim brojem kabina za prevođenje. Za sve

ostalo pobrinut će se Glavna uprava za usmeno prevođenje.

Važno se prisjetiti da čak i kad bismo odlučili smanjiti usluge konferencijskog prevođenja u Bruxellesu, jezično pitanje ne bi nestalo, nego bi se jednostavno vratilo kući. Temeljna je činjenica suradnje diljem Europe da državne uprave, profesionalne organizacije itd. rade na vlastitim jezicima. Ako trebaju međusobno komunicirati, moraju pronaći zajednički jezik, pobrinuti se da ga svi nauče i prevesti sve svoje dokumente na taj jezik, ili mogu nastaviti rabiti vlastiti jezik uz pomoć središnjih službi za usmeno i pisano prevođenje EU. To je politička odluka, a zasad je odabir bio da se čini jedno i drugo, s naglaskom na ovo drugo.

Vrlo se radujem dolasku novih hrvatskih kolega u našu prevoditeljsku „obitelj” u Bruxellesu. Već mnogo godina surađujemo sa Sveučilištem u Zagrebu na izobrazbi konferencijskih prevoditelja i siguran sam da ćemo od početka moći osigurati dobro pokriće prijevoda na hrvatski jezik, kako bi se hrvatski delegati mogli osjećati opušteno tijekom svoga rada u institucijama i tijelima EU.

Pogledajte što se krije iza kulisa Glavne uprave za usmeno prevođenje da vidite što je sve potrebno kako bi se svi ti prevoditelji svakoga dana u godini rasporedili na odgovarajuće sastanke: <http://www.youtube.com/watch?v=9TYBxyhHCUQ>

HDKP: I za kraj, ima li naznaka kada bi mogao biti raspisan prvi natječaj za zapošljavanje stalnih konferencijskih prevoditelja za hrvatsku kabinu u Europskoj komisiji?

MB: Natječaji za konferencijske prevoditelje sastavni su dio pristupnoga procesa, a prvi natječaji za hrvatsku kabinu bit će raspisani već ovoga ljeta.

Razgovarala: Tamara Levak Potrebica

Tema broja: Hrvatska kabina u EU

HRVATSKA KABINA U EUROPSKOM PARLAMENTU

Napisala Marijana Nikolić,
koordinatrica za hrvatsku kabinu u EP-u

Od 1. prosinca 2011., Glavna uprava Europskog parlamenta za usmeno prevođenje (DG INTE) ima još jednu stalnu kabinu - hrvatsku. Tog je datuma, naime, u sklopu priprema za dolazak hrvatskih promatrača u Europski parlament, na dužnost stupilo i prvih pet hrvatskih konferencijskih prevoditelja.

I dok smo se tog jutra Andreja Montani, Ivana Dulčić, Vedran Puljko, Sanja Šariri i ja pokušavali izvući iz prve od brojnih mreža administracije ove ogromne ustanove, u Parlament je, na druga vrata, ulazilo izaslanstvo Hrvatskog sabora kako bi nazočilo sjednici na čijem je dnevnom redu upravo toga dana bilo i glasanje za stupanje Hrvatske u Europsku uniju.

Vrijeme našeg dolaska nije, međutim, imalo samo simboličnu vrijednost. Zahvaljujući razdoblju od nekoliko mjeseci koji su nas dijelili od dolaska promatrača, uspjeli smo se više-manje smjestiti u Bruxellesu, što je bio izazov posebne vrste, upoznati s institucijom i provjeriti svoje vještine u novom kontekstu. U prosincu smo tako odslušali niz predavanja o radu Parlamenta i nekim gorućim temama, uključujući višegodišnji financijski plan EU i reformu zajedničke poljoprivredne politike, upoznali se s radom i kolegama iz hrvatskog odjela za pisano prevođenje, hrvatskim pravicima-lingvistima, te kolegama iz drugih kabina u Parlamentu koji su nesebično podijelili s nama svoje insajdersko znanje, iskustvo i trikove. I poneki prevoditeljski trač, razumije se.

U prosincu smo otišli i na našu prvu sjednicu u Strasbourg kamo jednom mjesečno putuje gotovo cijeli DG INTE, uključujući Odjel za planiranje, tehničare i administraciju. U Strasbourg ide i veliki broj prevoditelja,

što stalnih što slobodnjaka, kako bi u sklopu *grand regime linguistique* (svi službeni jezici u upotrebi) odradili najveći profesionalni izazov u Parlamentu - plenarnu sjednicu i njezin nevjerojatni raspon tema, govornika i komunikacijskih situacija, od glasanja i proceduralnih trakavica

trebamo li se prebaciti na relej, prepustiti mikrofon kolegi koji ima taj C jezik, i tako dalje.

Interna organizacija rada kabine jako je važna i još se dovijamo kako najbolje raspodijeliti posao na tri prevoditelja, koliko ih je obično u

fotograf: Vedran Puljko

do svečanih govora, žučnih rasprava i otvorenih svađa. Prva takva sjednica prošla nam je u pokušaju da shvatimo što se zapravo zbiva, tko je s kim a tko protiv koga, tko gdje sjedi i zašto je to važno, i općenito da proniknemo u tajne europske parlamentarne demokracije od njezinih naoko banalnih preokupacija do uzvišenih trenutaka kada stvarno imate osjećaj da ste na satu povijesti.

Zatim smo, nakon povratka s praznika, započeli s vježbanjem u nijemoj kabini (s isključenim mikrofonom). Odbor po odbor, klub zastupnika po klub zastupnika, tema po tema. I još nismo uspjeli doći do kraja nijednog od tih popisa. Osim broja i raznolikosti sadržaja, različitih razina stručnosti i formalnosti sastanaka, govorničke idiosinkrazije i specifične međusobne komunikacije sudionika, poteškoću predstavlja i broj jezika. Često, naime, ne znamo kojim će jezikom progovoriti sljedeći govornik,

kabini. Nešto od toga je regulirano što pisanim što nepisanim propisima (npr. prevoditelji se ne smjenjuju usred govora, relej se izbjegava pod svaku cijenu, itd.), ali mnogo toga je predmet dogovora među kolegama.

No, iako je posla oko pripreme još dosta, uključujući rad na terminologiji, sad već jedva čekamo dolazak promatrača i vatrena krštenja koja će, nadamo se, uslijediti vrlo brzo.

A tko smo mi i kakva je budućnost hrvatske kabine u Europskom parlamentu?

Uskoro će nas biti šest - dovoljno tek za dva tima - i imat ćemo pune ruke posla. Hrvatski će promatrači biti u nekoliko odbora i klubova zastupnika, a sudjelovat će, naravno, i na svim plenarnim sjednicama. Programiranje naših zadataka neće biti jednostavno dok nam se ne pridruži još kolega. Imamo dosta iskustva (što nije bio

slučaj s većinom „novih“ kabina u EP), ali pokrivamo relativno mali broj jezika: engleski, francuski, talijanski i njemački, od kojih ovaj zadnji brojčano prilično skromno, što nam je trenutačno najveći problem jer je njemački puno, na nekim sastancima i najviše, u upotrebi. Dodavati nam je, dakle, nove jezike ako ne želimo ovisiti o releju. Dodavanje C jezika ide, naravno, u opis posla i uistinu je fascinantno vidjeti po šest, sedam kratica za C jezik do imena kolege, što je slučaj kod većine „starih“ kabina. Učenje novih jezika potiče ne samo služba svojom sustavnom politikom edukacije i sustavom napredovanja na poslu, već i aktivno višejezično okruženje i autentično multikulturalno ozračje same ustanove.

I za kraj, nekoliko sličica iz društvenog života. Rezultate referendumata u Hrvatskoj proslavili smo malim koktelom za kolege, šefove i suradnike koje smo natjerali da piju naša vina, umaču kruh u hrvatsko maslinovo ulje i slušaju TBF. To im očito nije bilo dosta, jer su nekoliko tjedana poslije u iznenađujuće velikom broju došli na našu prezentaciju o Hrvatskoj, njezinoj povijesti, jeziku, Saboru i kulturi, održanoj dan poslije Međunarodnog dana materinskoga jezika. Održali smo je na hrvatskom, uskoro 24. službenom jeziku Europske unije koji će građani Hrvatske moći slušati, kako u originalu tako i u prijevodu, na jednom od brojnih kanala Europskog parlamenta - njihovog novog političkog doma.

ALEXIA DE FRANCIA CACHON - HRVATSKI JEZIK U DUŠI, SRCU I ŽELUCU

Studirala sam pisano i konferencijsko prevođenje na Sveučilištu Comillas u Madridu. Španjolski mi je materinski jezik, a engleski i francuski C jezici. Tijekom studija počela sam učiti i njemački te sam pred kraj četverogodišnjeg studija radila jednostavne pisane prijevode, ali nisam se bavila konferencijskim prevođenjem. Nekoliko mjeseci nakon diplome, prijavila sam se za akreditacijski ispit Europske komisije namijenjen samostalnim konferencijskim prevoditeljima s jezičnom kombinacijom engleskog i francuskog kao pasivnih jezika i aktivnim španjolskim jezikom. U to je vrijeme postojao program obuke namijenjen mladim, tj. neiskusnim konferencijskim prevoditeljima (*Insertion*). Cilj programa bio je pomoći konferencijskim prevoditeljima da počnu raditi. Nakon toga, prošla sam natječajni postupak i 2002. godine postala službenicom u europskim institucijama i to u vrijeme kad je Vijećem predsjedala Španjolska. Od tada do danas svojoj sam jezičnoj kombinaciji dodala njemački i talijanski, a spremam se dodati i hrvatski jezik.

Hrvatski sam počela učiti prije gotovo šest godina, ubrzo nakon što sam dodala talijanski. U to sam vrijeme mislila kako bi bilo lijepo naučiti neki „istočni“ jezik, odnosno jezik koji pripada sasvim drugoj jezičnoj skupini od jezika koje sam već znala. Budući da nisam puno znala ni o kojem od njih niti sam posjetila zemlje u kojima se govore, prilikom izbora sam primijenila prilično neobičnu metodu. Metodu koja bi vam se možda mogla učiniti i površnom! Počela sam „eliminacijom“ sjevernih zemalja. Budući da sam južnjakinja i živim u Belgiji, treba mi u nekom trenutku mnogo sunca, visokih temperatura i mora. Odlazak na sjever da bih naučila jezik - jer najbolji je način

učenja jezika boravak u zemlji u kojoj se govori - činio mi se u potpunoj suprotnosti s tom potrebom. Još jedan čimbenik bila je činjenica da me oduvijek intrigirao povijesni značaj Balkana, budući da je većina važnih događaja u novijoj europskoj povijesti izgleda započela upravo tu. I na kraju, Hrvatska je mediteranska zemlja, a

izvor: privatni album

Alexia de Francia Cachon, konferencijska prevoditeljica u Europskoj komisiji

budući da sam i sama s Mediterana, zaključila sam da će sigurno postojati neke sličnosti i neka veza. Osim toga, očekivala sam dobru hranu budući da je to zemlja s tako dugom poviješću moreplovaca i ribara! Hrvatski također otvara vrata drugim jezicima bivše Jugoslavije i slavenskim jezicima, što je također plus. Svi ti razlozi su me, uz još nekoliko stručnih i akademskih, naveli da izaberem hrvatski. Jednom kad sam počela s učenjem jezika, jednostavno sam se zaljubila! Imali smo izvrsnu nastavnicu koja nam je olakšala učenje zakučica i teškoća jezika (a takvih je za nas puno!), a kad sam i posjetila Hrvatsku, jednostavno sam se osjećala kao kod kuće. Neke me stvari toliko podsjećaju na vlastitu zemlju i naše običaje!

Prevela Kristina Kruhak

Tema broja: Hrvatska kabina u EU

PRISTUPNI UGOVOR POTPISUJE SE SAMO JEDNOM

Na svečanosti potpisivanja Ugovora o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji u Bruxellesu 9. prosinca 2011. u hrvatskoj kabini za simultano prevođenje u zgradi Vijeća Europske unije prevodili su naši kolege, članovi Hrvatskog društva konferencijskih prevoditelja (HDKP), **Kristina Kruhak**, **Vesna Ivančević Ježek** i **Tvrtko Černoš**.

Donosimo razgovor s kolegama.

HDKP: *Kako ste se osjećali kad vas je SCIC angažirao za simultano prevođenje na svečanosti potpisivanja Ugovora o pristupanju RH?*

fotograf: Marija Maras

Kristina Kruhak, akreditirana konferencijska prevoditeljica

KK: Bila sam baš sretna. Priželjkivala sam taj angažman jer mi se činilo da bi bilo sjajno prevoditi na svečanosti potpisivanja budući da sam prevodila i na prvom sastanku koji se održao u sklopu screeninga. Svidio mi se taj osjećaj zaokružene cjeline, a i prilika da prevodim na događaju koji označava kraj jednog razdoblja i početak novog.

VJ: Ponosno i radosno. Kao prvo, zato jer je konačno došao taj čas, kao drugo, zato jer je to ipak velika čast.

TČ: Bilo mi je jako drago što ću biti dio tog važnog i jedinstvenog trenutka, pa čak i dati svoj doprinos.

HDKP: *Po čemu se taj posao razlikovao od drugih angažmana za simultano prevođenje? Na što ste morali posebno paziti? Jeste li imali prilike prevoditi na sličnoj svečanoj prigodi u RH i koja je razlika?*

KK: Svim poslovima treba pristupiti maksimalno profesionalno i ozbiljno, ali ovo je jedna od onih prilika u kojima svi prate što se događa i za koju postoji veliki interes javnosti i medija. Takva izloženost stvara dodatni pritisak i vrlo je važno ne dopustiti da vas to svlada. Samo potpisivanje, a i kasniji Summit EU, pratile su jake mjere sigurnosti tako da je trebalo

Televizijski prijenos svečanosti potpisivanja pristupnog ugovora simultano su prevodile članice HDKP-a **Sanja Matešić** (za HRT) i **Nataša Mance** (za NOVU TV)

Najvažnija je dobra priprema

HDKP: *Simultano prevoditi povijesni događaj pred potencijalno milijunskim televizijskim auditorijem velik je izazov. Kako se nosite s tom vrstom stresa?*

NM: Prevođenje ovakvih događaja doista je zahtjevno. Dobra priprema je ključna, potrebno je znati sva imena i nazive koji će se spominjati.

SM: To je doista veliki stres. Najvažnija je dobra priprema, koja daje osjećaj sigurnosti (kao uostalom, i kod svakog prijevoda). Meni pomažu i vježbe dubokog disanja i svjesnog opuštanja u trenucima kada je isključen mikrofon.

HDKP: *U simultanom prevođenju važno je vidjeti govornika iz kabine i pratiti zbivanja u dvorani, na taj se način lakše postiže potrebna koncentracija. Koje posebne zahtjeve postavlja simultano prevođenje za audiovizualne medije, posebno kada je riječ o prijenosu svečanih događaja?*

NM: Svečanost potpisivanja pratili smo od pristizanja sudionika na „crveni tepih“, kamere su odlično pratile zbivanja, govornika smo uglavnom mogli dobro vidjeti, tako da nije bio problem što nismo u dvorani iako je to, naravno, uvijek poželjno. Kod ovakvih događaja dobro je slušateljima/gledateljima tonom, intonacijom i odabirom riječi prenijeti ukupno ozračje i poruke. Dislociranost od mjesta događaja zahtijeva pojačanu koncentraciju, jer nam ništa ne smije promaknuti, a sve mora teći glatko i doimati se vrlo prirodno.

SM: Kod prevođenja na televiziji postoji paradoks: premda je auditorij potencijalno milijunski, prevoditelj je vrlo usamljen i izoliran u televizijskom studiju. Za svečanost potpisivanja pristupnog sporazuma bilo nas je angažirano troje (po jedan za engleski, francuski i poljski jezik), ali je svatko od nas sjedio u zasebnom studiju. Budući da je simultano prevođenje timski rad, nedostajala mi je podrška kolege u kabini. No, najvažniji uvjet bio je ispunjen: sve se dobro vidjelo na ekranu i čulo kroz slušalice.

Razgovarala: Marija Maras

Tema broja: Hrvatska kabina u EU

paziti i na čitav niz praktičnih i protokolarnih detalja. Radila sam u Hrvatskoj, a i u drugim zemljama, na nekoliko sastanaka na visokoj razini, ali činjenica je da se pristupni ugovor potpisuje samo jednom.

Vesna Ivančević-Ježek, akreditirana konferencijska prevoditeljica

VIJ: Trebalo se pripremiti za naglašeno protokolarni događaj - dakle, provjeriti imena šefova država i vlada, upoznati se s programom u kojemu će sve teći brzo, a svaka će sitnica biti važna. I u Hrvatskoj sam prevodila na skupovima najvišeg ranga, a razlika je ta što tijela Europske unije u protokolarnim pripremama vode računa o prevođenju: dobivaju se na stol pisani govori ako ih govornici čitaju. U Hrvatskoj se to još nije uvrijedilo kao normalan postupak, a preduvjet je za dobar prijevod.

TČ: Razina stresa je možda nešto viša nego kod zadataka i poslova koji bi se mogli opisati kao „rutinski“: vjerujem da je ključno zadržati hladnokrvnost. Imam određeno iskustvo tzv. high-level assignmenta, što „svečanih“ što „operativnih“, kako u RH tako i na drugim mjestima (najrecentnije slično iskustvo u RH je posjet predsjednika EP-a početkom studenog).

HDKP: Koliko ste često prevodili za institucije EU-a? Imate li dovoljno radnog iskustva u tom okruženju?

KK: Akreditirana sam prevoditeljica institucija EU od siječnja 2005. godine i od tada redovito radim na različitim sastancima, misijama i konferencijama u njihovoj organizaciji. Iskustva su raznolika, od općenitih razgovora u ugodnom okruženju do vrlo stručnih inspekcijskih nadzora na terenu u vrlo teškim radnim uvjetima.

VIJ: U zgradi Justus Lipsius u kojoj zasjeda Vijeće prevodila sam prvi put. Za Europski parlament i Komisiju prevodila sam više puta, iako ne onoliko koliko bi bilo poželjno i moguće, jer se tijekom pristupnih pregovora prevođenje znalo otkazati ili uopće nije bilo predviđeno.

Tvrtko Černoš, akreditirani konferencijski prevoditelj

TČ: Za institucije EU-a s vremena na vrijeme radim od kada sam pred dvije godine, nakon gotovo punog desetljeća, napustio svoje prethodno radno mjesto konferencijskog prevoditelja na Haškom sudu. Budući da imam i magisterij iz europskih studija, mogu reći da se u tom kontekstu ne osjećam kao strano tijelo.

HDKP: Kako doživljavate jezičnu raznolikost u Bruxellesu? Razmišljate li o odlasku u Bruxelles i stalnom poslu u institucijama EU-a?

KK: Višejezično okruženje je prilika da se nešto novo nauči i sazna. Mislim

da je važno to što govornici imaju priliku govoriti na materinskom jeziku čak i kad dobro govore neki od stranih jezika jer on je ipak dio osobnog, kulturološkog i nacionalnog identiteta. Razmišljala sam o odlasku u Bruxelles budući da sam dobila ponudu Europskog parlamenta. To bi bila sjajna profesionalna prilika i jedinstveno iskustvo. Lijepo je kad vam se nudi takva mogućnost.

VIJ: Volim se u Bruxellesu susretati s francuskim jezikom koji tamo dominira u svakodnevnom životu, ali u službenim zgodama ipak vlada apsolutni anglocentrizam. Važno je inzistirati na istinskoj višejezičnosti, jer se u jezičnoj praksi u kojoj se svi služe linguom francom ipak gubi kulturalno bogatstvo i slojevi sadržaja. To je uostalom i pitanje demokratičnosti.

TČ: Jezičnu raznolikost doživljam s jedne strane kao nešto prirodno, s druge kao veliko bogatstvo, a s treće kao nužnost potvrde i održanja identiteta. O eventualnom odlasku u Bruxelles i poslu u institucijama EU-a mogu početi razmišljati tek ako uopće stigne konkretna ponuda. Život je često nepredvidljiv.

Razgovarala: Marija Maras

VISOKA ODLIKOVANJA ČLANICAMA HDKP-a

Jagodi Lukavac, jednoj od osnivača i najdugovječnijoj predsjednici Hrvatskog društva konferencijskih prevoditelja, francuski veleposlanik u Hrvatskoj Jérôme Pasquier uručio je 17. svibnja 2011. godine odličje Viteza Legije časti kojim joj je predsjednik Republike Francuske odao priznanje

Izvor: privatni album

za osobite zasluge u promicanju francuskog jezika i kulture.

Na svečanosti koja se tom prigodom održala u rezidenciji francuskog veleposlanika u Zagrebu, gospodin Pasquier se, među ostalim, posebno osvrnuo i na njezinu uspješnu karijeru simultane prevoditeljice za francuski i španjolski jezik te aktivnu ulogu u osnivanju Europskoga doma u Zagrebu i Europskog pokreta Hrvatska.

Jagoda Lukavac je kao predsjednica uspješno rukovodila HDKP-om od 1994. do 2007. godine. Akreditirana je prevoditeljica institucija Europske unije, a niz godina redovito prevodi za Ured Predsjednika Republike Hrvatske te hrvatska ministarstva i institucije. Viši je predavač na Ekonomskom fakultetu u Zagrebu te predsjednica Francuske Alijanse Zagreb.

Izvor: privatni album

Jagoda Lukavac druga je članica HDKP-a kojoj je ukazana ova čast. Istim je odličjem 2008. godine odlikovana i Gabrijela Vidan, također osnivačica, bivša glavna tajnica i aktivna članica HDKP-a s bogatim prevoditeljskim iskustvom, te bivša predsjednica Francuske Alijanse Zagreb i redoviti profesor u miru Filozofskog Fakulteta u Zagrebu. Gabrijeli Vidan odano je priznanje za znanstveni i nastavni rad na području francuske književnosti i francusko-hrvatskih kulturnih veza te značajni rad u službi frankofonije u Hrvatskoj.

Napisala Kristina Kruhak

PREDAVANJE: PROFIL HRVATSKOG KONFERENCIJSKOG PREVODITELJA

Odbor za edukaciju i projekte HDKP-a organizirao je 31. siječnja 2012. godine predavljanje rezultata istraživanja Profil hrvatskog konferencijskog prevoditelja koje su 2010. godine provele Ivanka Rajh i Marija Bilić, predavači na Zagrebačkoj školi ekonomije i managementa, zajedno s Ivom Bičanićem s Ekonomskog fakulteta. Istraživanje je pokazalo da se konferencijskim prevođenjem u Hrvatskoj najviše bave žene (90% ispitanika), te da 60% prevoditelja pripada dobnoj skupini od 30 do 45 godina.

Izvor: arhiva ZSEM-a

Većina ispitanika (77%) imaju registrirane obrte, tvrtke ili samostalne djelatnosti, a uz usmeno prevođenje bave se i pismenim prevođenjem u različitim omjerima ovisno o dobi. Zanimljivo je da hrvatski konferencijski prevoditelji rade mnogo više konsekutive (38%

Izvor: arhiva ZSEM-a

prevoditeljskih dana) nego članovi Međunarodnog udruženja konferencijskih prevoditelja (AIIC) koji konsekutivno prevode manje od 6% od ukupnog broja svojih radnih dana.

Tridesetak konferencijskih prevoditelja koji su prisustvovali predavanju aktivno su sudjelovali u raspravi o rezultatima istraživanja. Entuzijazam publike dao je dodatni poticaj Odboru za edukaciju i projekte HDKP-a koji u ovoj godini planira još nekoliko sličnih događanja za konferencijske prevoditelje.

Napisala Ivanka Rajh

DOBRODOŠLICA NOVIM ČLANOVIMA HDKP-a

Na Godišnjoj skupštini HDKP-a održanoj 3. veljače 2012. u članstvo su primljeni Lidija Šimunić Mesić i Tvrtko Černoš. Lidija Šimunić Mesić završila je poslijediplomski stručni studij konferencijskog prevođenja pri Sveučilištu u Zagrebu, akreditirani je prevoditelj za institucije Europske unije, a od 2001. godine radi u Uredu Predsjednika na poslovima pismenog i usmenog prevođenja. Tvrtko Černoš magistrirao je Europske studije na Katoličkom sveučilištu u Leuvenu, a od 2001. do 2009. godine radio je kao konferencijski prevoditelj u engleskoj kabini Međunarodnog kaznenog suda za bivšu Jugoslaviju u Haagu. Akreditirani je prevoditelj EU-a te ima pet godina iskustva kao samostalni konferencijski prevoditelj. Veselimo se suradnji s našim novim članovima!

Napisala Ivanka Rajh

Više na www.hdkp.hr

Svoje viđenje dobrog konferencijskog prevoditelja s nama je podijelio **Luc Cayuela, inspektor Ureda za hranu i veterinarstvo Europske komisije**:

Bit inspeksijskih misija je prikupljanje informacija, a kvaliteta usmenog prevođenja u velikoj mjeri utječe na kvalitetu prikupljenih informacija. Prema mojem mišljenju, dobro usmeno prevođenje u velikoj mjeri ovisi o pripremi i razini interakcije između prevoditelja i ostatka tima. Često sam primijetio da se dobri konferencijski prevoditelji ponašaju kao pravi članovi tima. Svjesni su naših očekivanja i ograničenja te pokazuju odgovarajuću razinu inicijative i ne susprežu se tražiti pojašnjenja kad smatraju da su odgovori nejasni ili naša pitanja, izgleda, nisu dobro shvaćena. Prilagođavaju se govornicima koji se u tijeku dana izmjenjuju i mogu biti poljoprivrednici, visokopozicionirani državni službenici ili čak i političari. I na kraju, često sam imao prilike vidjeti da je sposobnost prevoditelja da pomogne ljudima da se osjećaju ugodno i u stresnim okolnostima jedna od glavnih odlika izvrsnih konferencijskih prevoditelja.

Prevela Kristina Kruhak

fotograf: Paweł Skublicki

Luc Cayuela je inženjer prehrambene tehnologije. Posljednjih pet godina radi kao inspektor u Uredu za hranu i veterinarstvo Europske komisije. Prije toga radio je pet godina u francuskoj Upravi za veterinarstvo te pet godina u privatnom sektoru u području strukovnog osposobljavanja.

JESTE LI ZNALI...

...da zanimanje konferencijski prevoditelj ne postoji u nacionalnoj klasifikaciji zanimanja?

Projekt izrade novoga NKZ-a započeo je u svibnju 2010. Zasad je izrađena struktura, koja je stupila na snagu 1. siječnja 2011., prema kojoj naše zanimanje spada u podvrstu 264 Književnici/književnice, novinari/novinarke i jezikoslovci/jezikoslovke, odnosno u skupinu 2643 Prevoditelji/prevoditeljice, tumači/tumačiteljice i drugi jezikoslovci/druge jezikoslovke.

Trenutačno se izrađuju nazivi pojedinih zanimanja unutar skupina, a HDKP intenzivno radi na tome da se među njima nađu i zanimanja: konferencijski prevoditelj, samostalni konferencijski prevoditelj i konferencijski prevoditelj organizator.

Napisala Tamara Levak Potrebica

Impresum

Uredništvo:

Kristina Kruhak
Tamara Levak Potrebica
Ivanka Rajh
Goranka Antunović

Autori-suradnici:

Alexia de Francia Cachon
Luc Cayuela
Kristina Kruhak
Marija Maras
Marijana Nikolić
Tamara Levak Potrebica
Ivanka Rajh

Lektura:

Foška Rajković

Fotografije:

Marija Maras
Vedran Puljko
Paweł Skublicki
arhiva Glavne uprave za usmeno prevođenje (SCIC)
arhiva Zagrebačke škole ekonomije i managementa
privatni albumi

Grafičko rješenje:

Bservisi, www.bservisi.hr

Kontakt:

Odbor za edukaciju i projekte HDKP-a
edukacija@hdkp.hr
www.hdkp.hr

Hrvatsko
društvo
konferencijskih
prevoditelja

Croatian
Society of
Conference
Interpreters